

Amerikansk Fregatfugl

(*Fregata magnificens* MATHEWS) truffet i Danmark

Af
FINN SALOMONSEN

(With a Summary in English: *Magnificent Frigate Bird* (*Fregata magnificens* MATHEWS) encountered in Denmark).

Da fiskemester PETER EBBESEN om morgenen den 22. marts 1968 under sit daglige arbejde passerede gennem sin ejendom, Hårkjær Dambrug ved Hoven, Ringkøbing amt, så han en stor, mærkelig fugl ligge på jorden tæt ved vejen. Fuglen, der var ganske frisk, måtte være omkommet i nattens løb. PETER EBBESEN underrettede konservator HANS LARSEN, Dal ved Grindsted, der fik fuglen overladt til sit zoologiske museum og som gennem dr. phil. INGVAR LIEBERKIND fik eksemplaret sikkert bestemt til en fregatfugl. Det sensationelle fund, et af de ganske få der er gjort i Europa, blev genstand for en livlig omtale i dagspressen i de følgende dage. HANS LARSEN underrettede også mig om fundet, og nogle dage senere rejste konservator IB TRAP-LIND og jeg til Grindsted for at tage fuglen nærmere i øjesyn og få supplerende oplysninger. Vi besøgte også selve fundstedet og talte med PETER EBBESEN.

Det drejer sig om en udfarvet hun af Amerikansk Fregatfugl (*Fregata magnificens* MATHEWS).^{*} Dens fjerdragt kan beskrives som følger: Hoved og hals brunsorte med svagt grønligt skær på issen, hele oversiden og vingerne samt den nedre del af

bugen og underhaledekfjerene mørkebrune, med et gråbrunt, lidt lysere felt langs midten af vingens forkant; halssiderne, brystet, kropsiderne og den forreste del af bugen hvidlige, med en smal, grålig hvid halsring. Fuglen var endnu så frisk, at det var muligt at se, at næbbet var lyst hornfarvet, den nøgne hud på struben olivengrøn eller hornfarvet, øjeringen blåsort og fødderne røde. Vingelængden var 644 mm, halen 490 mm, halekløften 281 mm, næbbet fra fjergrænsen 110 mm. I halens ene side fandtes endnu en slidt ungedragtsfjer. Vingespandet på den udstoppede fugl var 212 cm. HANS LARSEN fortalte, at æggelederen var tynd og ret og æggestokken fintgrynet, d.v.s. fuglen havde endnu ikke ynglet. Maven var tom, men foderstanden var nogenlunde god, og fuglen kunne ikke betegnes som afmagret. Der fandtes ingen hagl i kroppen, men en stor blodsamling foran brystet under huden godtgjorde, at fuglen måtte være stødt sammen med noget.

Under besøget ved Hårkjær Dambrug viste PETER EBBESEN os det sted, hvor fuglen var blevet fundet. Dette lå blot et par meter fra nogle telefonledninger, og der er næppe tvivl om, at fuglen i nattens løb er fløjet imod ledningerne og derved omkommet. Der havde i tre dage været kraf-

^{*} Godkendt af sjældenhedsudvalget.

Fig. 1. Konservator HANS LARSEN med Fregatfuglen fra Hårkjær. (J. MUUS PETERSEN fot.).

Fig. 1. The American Frigate Bird found at Hårkjær in Western Jutland.

(J. MUUS PETERSEN fot.).

tig vind fra S.V. og samtidig slud og sne-tykning, og det må antages at Fregatfuglen under disse vejrforhold, der er ganske fremmede for denne tropiske art, er drevet med vinden mod øst og har forvildet sig ind over land.

Amerikansk Fregatfugl yngler langs både Øst- og Vestkysten af tropisk Amerika, på Østkysten fra Bahama Øerne og Mexico mod syd til Brasilien, og på Vestkysten fra den Kaliforniske Halvø til Ecuador samt på Galápagos Øerne; desuden yngler den på Kapverderne. Man skelner som regel mellem tre geografiske racer af denne art (se f.eks. PETERS, Check-List of Birds of the World, 1931, vol. 1, p. 95), men forskellen mellem dem virker, ifølge beskrivelserne, meget lidt overbevisende, og i nyere håndbøger (f.eks. VAURIE, The Birds of the Palearctic Fauna, Non-Passeriformes, 1965, p. 41) er arten da også opfattet som monotypisk.

Amerikansk Fregatfugl er tidligere blot nogle enkelte gange truffet i Europa, og det er rimeligt at antage, at det drejer sig

om fugle, der er forslået fra deres vestindiske udbredelsesområde. Der foreligger angivelser om forekomster på de Britiske Øer, i Frankrig og i Tyskland, men flere af dem er usikre eller beror på iagttagelse af ikke artsbestemte fregatfugle.

Den første iagttagelse ved de Britiske Øer blev gjort i Atlanterhavet ca. 150 sømil S.V. for Irland (på $51^{\circ}04'N$, $13^{\circ}05'W$) den 25. maj 1953 (ANON., Fair Isle Bird Observat. Bull., 1953, vol. 2, nr. 1, p. 40), men optages som regel ikke i de engelske fuglelister, rimeligvis fordi den stammer fra et område langt uden for kysten. Den 10. juli 1953 blev en hun i ungedragt fanget i net ved øen Tiree i de Indre Hebrider ved Vest Skotland. Eksemplaret findes nu i The Royal Scottish Museum i Edinburgh (ANON., Brit. Birds, 1954, vol. 47, p. 58). Muligvis drejer det sig om samme eksemplar som blev iagttaget S.V. for Irland $1\frac{1}{2}$ måned tidligere. Den 20. august 1960 blev et individ af en uidentificeret art af fregatfugl iagttaget ved Forvie, Aberdeenshire, i Skotland; den er accepteret af det engel-

ske sjældenhedsudvalg (Brit. Birds, 1962, vol. 55, p. 565). Den 28. september 1963 blev under de kraftige vestenstorme, som i en lang periode herskede i N.V. Europa, en ikke-artsbestemt fregatfugl iagttaget ved Galf of Man i det Irske Hav (DAVIS, Bird Study, 1964, vol. 11, p. 116). To senere angivelser af ikke-artsbestemte fregatfugle, nemlig en ved Hauxley, Northumberland, 19. september 1965, og en ved Filey Brigg, Yorkshire, 15. oktober 1966, er blevet forkastet af det engelske sjældenhedsudvalg (Brit. Birds, 1966, vol. 59, p. 302; se også Bull. Brit. Ornith. Club, 1968, vol. 88, p. 55).

I Frankrig blev en fregatfugl fanget i oktober 1852 ved Saumur, i dept. Maine-et-Loire, efter af en storm at være drevet ca. 150 km ind i land. Den var endnu levende, men stærkt afkræftet. Den tilhører rimeligvis arten Amerikansk Fregatfugl, men det er ikke helt givet, da den synes at være noget mindre. Eksemplaret befinder sig stadig i Saumur Museet. Et andet eksemplar blev under en storm truffet ved La Rochelle, i dept. Charente-Maritime, i marts 1902. Den fløj meget lavt over land og syntes stærkt udmattet. Den blev skudt og blev udstoppet til La Rochelle Museet, men kun hovedet er endnu tilbage i museet. Den synes aldrig at være blevet ordentlig undersøgt, så artsbestemmelsen er usikker. Angivelser fra 1800-tallet af fregatfugle nedlagt henholdsvis ved Dunkerque og Vitry-le-Francois er for usikre til at anerkendes (MAYAUD, 1936, Inventaire des Oiseaux de France, p. 169; se også ANON., Brit. Birds, 1954, vol. 47, p. 59). En angivelse om nedlæggelsen af en fregatfugl ved fyret på Les Sables-d'Olonne, dept. Vendée, i begyndelsen af 1900-tallet (MAYAUD, Alauda, 1938, vol. 10, p. 336), har ikke vundet anerkendelse, især fordi fuglen ikke blev tilvaretaget og præpareret.

Fra Tyskland foreligger der en ældre angivelse, idet BECHSTEIN (Naturgeschichte Deutschlands, 1809, 2. udg., vol. 3, p. 756) meddeler, at et eksemplar blev ned-

lagt på floden Weser i januar 1792. Denne forekomst er yderst usikker, og selvom den blev citeret i tyske værker endnu i de første årtier af 1900-tallet, er den nu stiltiende blevet forkastet og nævnes overhovedet ikke i de sidste 40 års tyske håndbøger.

Som resumé over forekomsterne i Europa kan siges, at der findes et sikkert bestemt eksemplar tilvaretaget i Storbritannien og to ikke sikkert artsbestemte eksemplarer (der dog rimeligvis tilhører denne art) i Frankrig. Dertil kommer to iagttagelser af ikke-artsbestemte fregatfugle i Storbritannien. Fregatfuglene er således yderst sjældne gæster i Europa og den danske forekomst af Amerikansk Fregatfugl må derfor tillægges en betydelig interesse. Som det fremgår af fig. 1 blev fuglen udstoppet med udbredte vinger og findes i konservator HANS LARSENS private zoologiske museum ved Grindsted, mens brystbenet med tilhæftede knogler venligst blev foræret Zoologisk Museum i København af HANS LARSEN.

Navnet Amerikansk Fregatfugl har jeg givet denne art for en del år siden (SALOMONSEN, 1958, Verdens Dyreliv, Fugle, p. 61; dansk bearbejdelse af GILLIARD, 1958, Living Birds of the World), med henblik på dens udbredelse. Senere er navnet Pragtfregatfugl blevet givet den i et andet dansk værk. Dette navn er ganske intetsigende og desuden temmelig klodset med sine stødende konsonanter. Det er en ordret oversættelse af det engelske »Magnificent Frigate Bird«, men denne art er ikke mere magnifik end slægtens øvrige fire arter. Det engelske navn er blot en anglisering af det systematiske navn, som er lige så intetsigende. Beskriveren, MATHEWS, antog med urette denne art for at være en race af en anden fregatfugleart og syntes altså, at den var særlig prægtig i forhold til denne arts øvrige racer. Når han kalder den med det hjemmelavede, gyselige navn *magnificens* og ikke med det korrekte *magnificus* eller *magnificentior*, var det fordi han stod ganske fremmed overfor det latinske sprog og

troede at det engelske *magnificent* hed *magnificens* på latin, ligesom f.eks. *ardent* kommer af lat. *ardens*, *vehement* af *vehemens*, o.s.v. Men på grund af nomenklatur-reglerne må vi slæbe videre på MATHEWS' grammatikalske brøler.

SUMMARY IN ENGLISH

Magnificent Frigate Bird (*Fregata magnificens* MATHEWS) encountered in Denmark.

A specimen of the Magnificent Frigate Bird (*Fregata magnificens*) was found dead 22. March 1968 at Hårkjær, near Hoven, Ringkøbing Amt, in Western Jutland, situated about 40 km within the North Sea coast. A severe wind from S.W. had blown for three days and at the same time the sky was completely overcast with sleet and heavy snow-fall. The bird was quite fresh and must have succumbed during the previous night. It had been killed by turning towards some telephone wires, which were running rather low down and were situated a few metres from where the bird was found. It was an adult female, but the oviduct was thin and straight and the ovary finely

granulated, implying that the bird had not yet bred. There was a single juvenile tail-feather remaining in the plumage.

This is the first Danish record of a Frigate Bird. Some comments are given on the other European records of Frigate Birds, and it is shown that the only certain ones are the following: One specimen of *Fregata magnificens* obtained in Great Britain, two sight records of unidentified Frigate Birds in Great Britain, and two specimens of unidentified Frigate Birds (but probably belonging to *F. magnificens*) obtained in France. No subspecies are recognized of *Fregata magnificens*.

Manuskriptet modtaget 21. sept. 1968.

Forfatterens adresse: Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, 2100 København Ø.